



Razstava Goričko. Znete ka? Lejpo je!

Kateri je najlepši ptič, najmogočnejše drevo ali najbolj mistično bitje

Na 40 fotografijah fascinanten ter tudi skrivnosten rastlinski in živalski svet – Potovanje na drugačen način

Da je Goričko lepo, se lahko strinjamo vsi, delček tega, kako fascinantno in neodkrito je še, pa nam prikazuje razstava Goričko. Znete ka? Lejpo je! Nastala je v okviru projekta Life **Natura-viva** v javnem zavodu Krajinski park (KP) Goričko kot del projekta, pri katerem sodeluje več partnerjev iz vse Slovenije. Štirideset velikih fotografij na 20 panojih, ki so postavljeni v grajskem parku pred gradom Grad na Goričkem, ponuja potovanje na drugačen način. Razstavo sta podrobneje predstavila Tomaž Koltai in Gregor Domanjko, sodelavca v KP Goričko.

Obiskovalci med sprehodom pod mogočnimi drevesi spoznavajo najrazličnejše življenjske prostore na Goričkem, rastlinski in živalski svet ter krajinske značilnosti tega dela Prekmurja. Poleg običajnih in prepoznavnih vrst spoznajo tudi tiste rastlinske in živalske vrste, ki se pojavljajo samo v nekaterih krajih ali v posameznem delu leta. »Nismo izbrali samo redkih in ogroženih, ampak tudi največje, najbolj barvite, simpatične, pa tudi tiste, ki izginjajo,« poudari Koltai. Nekatere dobro poznamo, spet druge so očem skrite ali pa jih niti ne opazimo. A veste, katere so še posebno zanimive?

Clovek v neokrnjeni naravi pustil sledi

Kot je povedal Koltai, tudi avtor več fotografij, je Goričko mozaična kulturna krajina. »Neokrnjene narave sicer ni več, saj je človek marsikje pustil svoje sledi. Kar pa ni nujno slabo, če jih ne bi, bi večji del tega območja še vedno pokrival gozd, zdaj pa se na tem območju poleg gozdov razprostirajo in prepletajo njive, travniki, sadovnjaki, mejice vasi... Zaradi vsega tega je ta krajina tudi tako pestra in bogata.« Ob bogati naravi je na Goričkem tudi bogata kulturna dediščina, ki se razkriva v cerkvah, zvonikih, znamenjih, mlinih, domačijah in ljudskih običajih. V vsem tem se

skrivajo mnoge zgodbe, ki pričajo o sožitju ljudi z naravo, o boju za preživetje, umetelnosti in mojstrstvu ter modrosti bivanja, pravijo v javnem zavodu, kjer so razstavo zasnovali. Na fotografski razstavi so predstavljeni življenjski prostori na Goričkem ter njihove najbolj impozantne in neobičajne živalske in rastlinske vrste ter posebne zgodbe. Razstava se začne z gozdom, saj ta še vedno pokriva največji del Goričkega, najbolj mogočna žival, ki jo lahko tukaj srečamo, pa je, se strinjajo strokovnjaki, jelen s svojim veličastnim rogovjem. Ko se oglasa, lahko med panonskimi meglicami zveni prav mistično.

Zanimiva rastlina, botanična posebnost, ki je ne opazimo prav pogosto ali jo celo spregledamo, je grmičast dišeči volčin, endemična vrsta v Sloveniji, ki pa raste tudi v sosednjih državah. Najpogostejše se pojavlja ob cestnih robovih, zato jo je tudi precej težko zaščititi, še poudari Koltai. Na jelena pa nas spomni tudi rogač s svojimi čeljustmi, ki so podobne rogovom. Črno-rjav hrošč velja za največjo žuželko v Evropi, zraste tudi do 7,5 centimetra in tehta do 6 gramov.

Drugi najdebelejši kostanj

Največja bitja v teh koncih, kar bo marsikoga presenetilo, so glive. Resda opazimo samo tisto, kar zraste nad zemljo, s svojim podgobjem v zemlji pa se razprostirajo na veliki površini. Na Goričkem, v Križevcih, raste tudi drugi najdebelejši kostanj v Sloveniji. Njegov obseg je devet metrov, domneva pa se, da je tu rasel že kakšnih 700 let, so izračunali.

Na območju KP Goričko se razprostira precej lepih cvetočih travnikov, ki so življenjski prostor mnogih vrst, tako rastlinskih kot živalskih. Če ne bi bilo travnikov, tudi mnogih živalskih vrst ne bi bilo, verjetno tudi bele štoklje ne, ki je najbolj prepoznavna ži-

val za Prekmurje in tudi simbol. Pravzaprav je dokaj nova žival na tem območju, saj se je naselila šele v začetku prejšnjega stoletja. Na Goričkem jo najdemo predvsem po dolinah in v ravninskem delu. Štoklje se rade naselijo ob človeku, zato tudi pogosto gnezdi jo v vaseh.

Znamenita prebivalka Goričkega, sicer zelo redko videna, je navadna metuljčnica, žuželka, ki spominja na kačjega pastirja, redka vrsta, ki je prepoznavna po tem, da zelo težko vzleta. Pomembno je tudi, podčrtata Koltai in Domanjko, da se vse živalske vrste ohranjajo, da se ne prekine življenjski krog. Med številnim rastlinstvom, ki krasi to območje, so nazadnje, leta 2020, odkrili navadno pogačico. Morda pa so še kakšne vrste, ki jih doslej še nismo srečali. Prav tako lahko pri nas srečamo najlepše ptiče, ki letajo po Evropi, tak je čebelar, na primer, tudi fazan in še druge.

So lepe, a tudi nadvse koristne

Za živalske vrste so pomembne tudi njive, mejice, visokodebelni travniški sadovnjaki, življenjski prostor, ki pridobiva veljavo, saj ljudje spet vse bolj cenijo njihovo vrednost in dišeča domača jabolka. V njih najdemo veliko vrst ptic, med drugim smrdokavro ali upkača po domače, ki ni le lepa ptica, ampak je tudi zelo koristna. Tudi njive so del bogatega mozaika kulturne krajine, poleg različnih kultur, ki jih gojijo kmetje, na njih nepovabljeno zacveti plavica ali modriš, ranljiva vrsta, ki marsikje že izginja.

Razgiban svet in veliko živalskih in rastlinskih vrst najdemo tudi ob jezerih na Goričkem, ki so vsa umetna, ter ob potokih in mlakah.

Na fotografiji lahko med drugim opazujemo kačjega pastirja, veččega akrobatskega letalca, ki lahko v zraku lebdi ali leti vzvratno, in učinkovitega lovilca svojih plenov. Redkokaj mu uide. Predstavljenih je še nekaj drugih zanimivih živalskih in rastlinskih vrst, na panojih pa lahko na kratko preberemo o njihovih značilnostih

in znamenitostih, ki so zapisane v slovenskem in angleškem jeziku.

Fotografije za razstavo je prispevalo šestnajst avtorjev. Kot je še rekel Koltai, so na razstavi z izbranimi fotografijami hoteli predstaviti biodiverziteto KP Goričko, zakaj je ta park pomemben, ter po posameznih življenjskih prostorih predstaviti najbolj ključne in zna-

čilne živalske in rastlinske vrste. Seveda bi jih lahko, glede na vso pestrost, predstavili še veliko več, kot so jih lahko izbrali. Razstava bo na ogled do konca novembra, v prihodnjem letu bo predvidoma potovala tudi po drugih koncih Slovenije.

A. Nana Rituper Rodež

**Ce ne bi bilo travnikov,
tudi mnogih živalskih
vrst ne bi bilo, verjetno
tudi bele štokrlje ne.**

**Nekatere dobro
poznamo, spet druge
so očem skrite ali pa
jih niti ne opazimo.**



Tomaž Koltai je predstavil navadno metuljčnico, žuželko, ki jo zelo redko srečamo na Goričkem. FOTO A. NANA RITUPER RODEŽ



Fotografija grmičastega dišečega volčina je prav tako na razstavi Goričko. Znete ka? Lejpo je!, v ozadju pa Gregor Domanjko. FOTO A. NANA RITUPER RODEŽ



Fazan se skriva, a ni ušel fotografskemu objektivu. FOTO A. NANA RITUPER RODEŽ

Največja bitja v
teh koncih, kar
bo marsikoga
presenetilo, so glive
Ko se oglaša, lahko
med panonskimi
meglicami zveni prav
mistično.



Na Goričkem živi tudi več vrst žab. FOTO A. NANA RITUPER RODEŽ